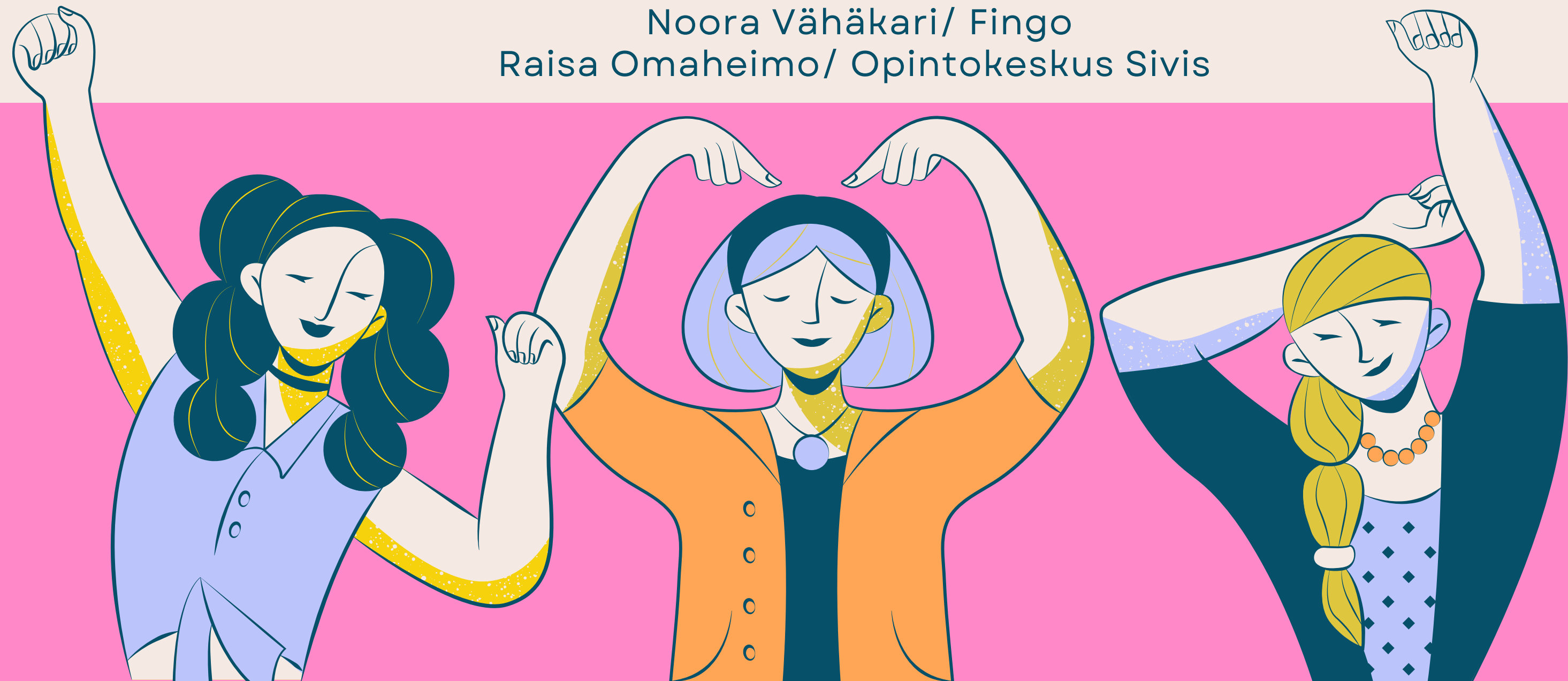

NELJÄ SKENAARIOTA YHTEISKUNNALLISESTA VAIKUTTAMISESTA SUOMESSA VUONNA 2035

Noora Vähäkari/ Fingo
Raisa Omaheimo/ Opintokeskus Sivis

Skenaarioiden inspiraationa toimi
Krizna Gomesin kurssi
From Crisis to Resilience -
6 Steps for Future Readiness.

Skenaariot työstettiin keväällä
ja viimeisteltiin syksyllä 2025.

SUOMI 2035

Tarkastelimme skenaarioissa

- yhteiskunnallista luottamusta
- rahoituslähteitä
- toimintamuotoja, toimimisen tapoja ja motiiveja
- ja sitä, ketkä yhteiskunnallisia muutoksia tekivät?

Otimme mukaan muuttujiksi

- teknologisen kehityksen
- lajikadon ja ilmastonmuutoksen

Lisäsimme mukaan myös

- mahdollisia tulevaisuuden maailmanpolitiittisia tilanteita
- uusia teknologisia innovaatioita

SKENAARIOIDEN MATRIISI

Ihmiset haluavat vaikuttaa yhteisiin asioihin

Julkinen rahoitus
on pientä

Julkinen rahoitus
on suurta

Ihmiset eivät halua vaikuttaa yhteisiin asioihin

SKENAARIOIDEN MATRIISI

Ihmiset haluavat vaikuttaa yhteisiin asioihin

LISÄÄ MAALIA
PYLVÄISIIN

YHDISTYKSESSÄ
ON AINA
KAKKUKAHVIT

Julkinen rahoitus
on pientä

Julkinen rahoitus
on suurta

UPM PELASTI
KAKSI LIITO-
ORAVAA

NELJÄN VUODEN
VÄLEIN
TARKASTELLAAN
MITÄ TEHHÄÄN

Ihmiset eivät halua vaikuttaa yhteisiin asioihin

SKENAARIO 1: LISÄÄ MAALIA PYLVÄISIIN

Ihmiset haluavat vaikuttaa yhteisiin asioihin
Julkinen rahoitus on pientä

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 1/2

HOIVAVAJE

Edelliset 15 vuotta Suomen maahanmuuttopolitiikkaan on tehty huomattavia kiristyksiä. Tämä on pahentanut huoltosuhdetta ja hoivavajetta entisestään.

Perusterveydenhuolto ja vanhustenhoito kärsivät työvoimapulasta.

Suomen kokonaisedelmällisyysluku on enää 1,1 eikä uusia veronmaksajia siis synny riittävästi paikkaamaan hoivavajetta.

YKSIN PÄRJÄÄMINEN

Koska yhteiskunnan tukiverkot muuttuvat tiukan talouskurin aikana yhä hauraammiksi, yksinpärjäämisen pakko on korostunut. Ne, joilla on sosiaalista, taloudellista ja poliittista pääomaa, pärjäävät.

Korvaavaksi sosiaaliturvan muodoksi muodostuu yhteisöjä, valittuja perheitä ja erilaisia kommuuniasumisen muotoja. Elämäntyyliä voi valita itse, ja esimerkiksi erilaisia lähes omavaraisia ekokyliä on runsaasti.

Toisaalta ne, joille ihmissuhteiden muodostaminen on haastavaa, jäävät yhä herkemmin yksin, ja elämäntyytyväisyys laskee.

YKSINÄISYYS

Yksinäisyyttä kokevat etenkin vanhukset, yksinelävät, työttömät, mielenterveyden häiriöistä kärsivät ja taajamien ulkopuolella asuvat.

Järjestöiltä, kulttuurialalta ja sotesta on leikattu lähes kaikki mahdollinen. Ihmiset muodostavat korvaavia toimintoja itse vapaaehtois pohjalta. Alakulttuurit kukoistavat.

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 2/2

NELJÄS SEKTORI

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen tapahtuu neljännellä sektorilla. Se saa herkästi myös vandalismin muotoja, jonka kohteena ovat esimerkiksi julkiset tai yksityiset digitaaliset järjestelmät.

Toisaalta yksittäiset tempaukset, kuten vaikkapa rajattujen ekosysteemien suojeleminen tai ennallistamistoimet, tasapainottavat ympäristötilan synkkää kokonaiskuvaa. Merkitys löytyy oma-aloitteisuudesta.

YKSITYISET LAHJOITUKSET

Valtionavustusten lakkauttamisen myötä anonyymit yksityislahjoitukset ja säätiöiden suora tuki ovat pirstaleinen, mutta lähes ainoa tapa rahoittaa toimintaa.

Pitkäjänteisyys on mahdotonta, mutta toisaalta ajankohtaisiin aiheisiin ja tunteita herättäviin avauksiin on mahdollista saada runsaasti tukea.

2 ASTETTA YLITETTY

Ilmastokriisi on kiihtynyt sen jälkeen kun syvänmeren kaivostoiminta kansainvälisillä merialueilla sallittiin ja mineraalikipajuoksu kiihtyi. Ilmastonkuumeneminen on kiihtynyt jo reippaasti yli kahden asteen.

Vihreän siirtymän edistäminen tapahtuu luonnon monimuotoisuuden kustannuksella, eivätkä kokonaispäästöt vähene.

MIRIAM, 52

nuoren antikapitalismi-aktivistin vanhempi.

Tuntuu, että olemme etäntyneet lapseni kanssa jo parin vuoden ajan. En ymmärrä miksi politiikalla pitäisi olla mitään väliä perheen kesken. Eikö riitä että lähipiirillä on kaikki hyvin? Eikö vandalismin ja rikosrekisterin uhan sijaan voisi yrittää puhua ja käyttää laillisia, normaaleja keinoja? Meillähän on jo kansalaisaloitteetkin.

Kesälomareissu olisi kiva tehdä viimeisiä kertoja yhdessä koko perheen kesken. Nuoremme on kuitenkin päättänyt irrottautua fossiilikapitalismista täysin, eikä hyväksy lento- tai automatkailua. Harmittaa kovasti.

En nyt tajua tätäkään ettei voi edes mökille mennä. Suomalaisilla ON hyvä luontosuhde, mehän olemme mökkikansaa.

SKENAARIO 2: YHDISTYKSESSÄ ON AINA KAKKUKAHVIT

Ihmiset haluavat vaikuttaa yhteisiin asioihin
Julkinen rahoitus on suurta

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 1/2

KONSERVATIIVISUUS

Euroopan tilanne on stabiili ja kauppasuhteet BRICS-maiden kanssa ovat hyvät. USA ei ole enää maailmanmahti.

BRICS-maiden kulttuurihegemonia vaikuttaa arvoihimme konservatiivisesti: tolkun ihmisyys kunniaan!

Woke on kuollut, tai ainakin kutistunut pieniin kaupunkilaisiin taskuihin.

ÄÄNESTÄMINEN

Suomen taloustilanne on hyvä, ja vallassa on punaviherhallitus.

Arvokartan keskittyminen ja latistuminen tarkoittaa käytännössä sitä, että kahden vanhemman ydinperhe on yhä ihailtavin elämisen muoto, ja äänestämisen paras - tai ainut järkevä - tapa vaikuttaa.

VETY

Kuin lottovoittona, Aalto-yliopiston yhteyteen on syntynyt vihreän vedyn innovaatiokeskus, joka vetää huomattavia kansainvälisiä innovaatioita ja investointeja etenkin Pohjanmaalle ja Kainuuseen.

Iso osa uusista sijoituksista tulee Kiinasta, Intiasta, ja Lähi-Idästä.

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 2/2

YK 2.0

Vastailmiönä 2020-luvun geopolittiselle eskaloitumiselle, Lähi-Idän konfliktikierteille ja humanitäärisille katastrofeille, YK:n uudistunut agenda ja hallinnollinen keventäminen vahvistivat sen globaalia legitimizeettä.

Yleiskokous hyväksyi post-2030 agendan lopulta melko yksimielisesti. Uudistunut uskottavuus on lisännyt myös perinteisen kehitysyhteistyön eetosta.

TOLKUN ASIAT

Koska valtion kassa on taas tasapainossa, on monia valtionavustuksia ja rahoitusinstrumentteja järjestöille käynnistetty uudelleen pitkän taantumien jälkeen: valtionavustukset rullaavat, varainkeruuta tehdään ja yksityinen rahoitus täydentää julkista.

Ehtona avustuksissa tosin on, että työ kohdentuu depolitisoituihin ilmiöihin ja tolkun toimijoille, kuten vanhusten ja lasten hyväksi.

Järjestöviestintä on vaatimatonta ja tehotonta. Toiminnasta raportoidaan, se ei herätä kenessäkään tunteita.

PERINTEISTÄ APUA

Keski-Afrikan kuivuuskriisiin vastataan perinteisellä humanitäärisellä avulla vetoamalla etenkin nälkäänäkeviin lapsiin.

Valtionavustusten rinnalla humanitaarisessa avussa on yhä pienimuotoista varainkeruuta ja yksityisiä lahjoituksia isoille järjestöille esimerkiksi elvytetyn Nenäpäivä-kampanjan kautta.

TANELI, 66

Yhteisökehittämisen johtava asiantuntija Parempi maailma -hankkeessa

Olipa virkistävää palata yhdeksän viikon kesälomilta! Toimistolla oli vastassa iso aamiainen ja uutena työsuhde-etuna oma työfysioterapeutti ja maanantainen joogaäänimaljahieronta. Olen aloitellut hommia pikkuhiljaa, sillä syksyn työlistalla on uusi järjestökehityssuunnitelma ja pari hauskaa tapahtumaa, jossa kerätään varoja ukrainalaiselle poikien talolle. Olemme saaneet tukijoiksi esimerkiksi Metsäteollisuus ry:n ja demarit, joten julkinen tavoittavuutemme on laaja.

Teemme kaikki hommia yhteistyössä neljän hengen tiimissä, jottei työmäärä koidu liian raskaaksi yksittäisille henkilöille. Olemme onnekkaita, sillä valtionavustusten uusi viisivuotissykli takaa sen, että resursseja ei mene rahoitushakemuksien kirjoittamiseen. Tilanne on sikälikin hyvä, että edunvalvontatiimiä on voitu supistaa.

SKENAARIO 3: UPM PELASTI KAKSI LIITO-ORAVAA

Ihmisiä ei kiinnosta yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen
Julkinen rahoitus on pientä

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 1/2

SULJETTU EUROOPPA

Lähi-idän kriisin eskaloiduttua 2020-luvun puolivälissä Eurooppa on sulkenut rajansa. Ihmisten lisäksi myös resurssien liikkuminen on tyrehtynyt. Omavaraisuus on kasvanut, mutta monesta asiasta, esimerkiksi halvasta työvoimasta, on kova pula.

Valtion taloustilanne on heikko, ja se kykenee hoitamaan vain välttämättömät palvelut. Muun voivat ihmiset ostaa itse ykstyisiltä palveluntarjoajilta.

VIHERPESU JA VALKOPESU

Yritykset kantavat yhteisvastuuta silloin kun se hyödyttää omaa brändiä. Näyttävät mutta epäselvät kampanjat värittävät julkista tilaa.

Yksittäiset aktivistit liikkuvat nopeasti syttyvien ja sammuvien ilmiöiden ympärillä.

Järjestöt toimivat yritysten kainaloissa. Valtaosa toiminnasta on viestintää.

Rahankeruulainsäädäntöä on purettu, ja kuka tahansa voi kerätä varoja sosiaalisessa mediassa vailla tunnistetietoja.

PASSIIVISUUS

Monikriisien aika ja jatkuvat poikkeustilanteet ovat passivoineet ihmiset: vaikuttaminen ei kiinnosta, energia menee oman elämän asioiden ylläpitämiseen, esimerkiksi terveydenhoitomaksujen joukkorahoituksen järjestelyihin.

Ilmapiiri on lannistunut: asiat ovat liian suuria ja monimutkaisia muutettaviksi.

Kilpailevassa yksilökeskeisessä kulttuurissa henkilöbrändien voima on suurempi kuin koskaan.

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 2/2

ITSEKKYYS- YHTEISKUNTA

Yksilökeskeisyys vähentää luottamusta ja uskoa sosiaalisiin sopimuksiin. Luottamusyhteiskunnan murenemisen pitkän aikavälin vaikutuksia ei vielä ymmärretä.

Esimerkiksi: liikennesääntöjä ei noudateta, poliisia ei soiteta hätätapauksissa, ja taloyhtiön talkoita ei järjestetä, koska kukaan ei kuitenkaan tule.

SOPEUTUSTOIMIA

Ilmastonmuutokseen vastaavat yksittäiset innovaattorit. Sopeutustoimia tehdään kiireellä. Kaukolämmitysjärjestelmä on muuttunut kaukoviilennysjärjestelmäksi ja suurkaupungin keskustojen kävelykatuja on katettu varjostuksen lisäämiseksi.

IDENTITEETIT

Yksilökeskeisessä yhteiskunnassa ihmiset rakentavat identiteettiään eri tavoin, esimerkiksi kulutusvalintojen kautta.

Identiteettipoliittisia yhteisöjä muodostuu, mutta ne voivat olla myös ulossulkevia. Kun jokainen kertoo itsestään tarinaa pääasiassa muille, katoaa herkästi yhteys aitoon itseen. Yksinäisyys, mielenterveyskriisit ja terapiantarve kasvavat. Elämä on suoritus, ei nautinto.

SINI, 28

Carbon-Positive Culture Designer

Matkalla töihin bottifeissari lähestyy minua kadulla kovaa vauhtia, mutta olen sitä nopeampi ja kurvaan sisään työpaikan ovesta. Kahdella pyörällä liikkuvat feissarit tunnistavat kasvoni, ja kaiken mistä olen sosiaalisissa medioissa tykännyt viimeisten vuosien aikana, ja siksi ne osaavat käyttää juuri oikeita viestejä ja pakottavat minut ajattelemaan muiden auttamista. Suurin osa niistä ei edes auta ketään oikeasti, on mahdotonta tietää mitkä ovat aitoja ja mitkä täyttä huijausta.

Minä luotan suuryrityksiin. Niillä on resursseja oikeaan muutokseen. Viime viikolla NesteOil julkaisi monta videota järvestä Itä-Suomessa, ne olivat saaneet sen veden täysin kirkkaaksi.

Avaan tietokoneen ja kirjaudun sisään. Tämän päivän tehtäväni on tunnistaa alue, jonka ennallistaminen olisi tarpeeksi nopeaa, ja josta saisi hyvää sisältöä yrityksemme viestintään. Olen ajatellut liito-oravia. Niitä ei ole enää montaa jäljellä, ne ovat kuvauksellisia ja söpöjä ja suojelemiseksi riittäisi pienikin metsäpläntti.

SKENAARIO 4: NELJÄN VUODEN VÄLEIN TARKASTELLAAN MITÄ TEHHAÄN

Ihmisiä ei kiinnosta yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen
Julkinen rahoitus on suurta

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 1/2

POIS EU:STA

Valtion velan paisuttua katastrofaaliseksi, nähtiin ainoaksi selviytymisen mahdollisuudeksi ero EU:sta ja tiiviiden kauppasuhteiden luominen Venäjän ja Kiinan kanssa.

Kotimaan talous piristyi hetkellisesti 1,5% vuosivauhtiin.

VALVONTATEKNOLOGIA

Valvontateknologia on valtavirtaistunut. Suomeen on perustettu lukuisia datakeskuksia ja aivonanosiruteknologian tutkimuskeskus VTT:n yhteyteen.

Biometriikan kehitystyö tuo sijoituksia ympäri maata. Muutaman vuoden takainen perustuslaillinen kriisi terveystietojen keräämisestä on ratkaistu yksityisten palveluntarjoajien hyväksi. Terveysdatan myyminen tuo Suomeen miljardien verotulot.

PELON ILMAPIIRI

Autoritäärinen ja tarkkaileva politiikka pelottaa ja passivoi ihmisiä. Omiin vaikutusmahdollisuuksiin ei uskota. Helpointa on olla neutraali.

Liike Nyt on pääministeripuolue, vaikka Hjallis on jo 82-vuotias.

MILTÄ MAAILMA NÄYTTÄÄ? 2/2

ILMASTO-KATASTROFI

Planetaariset rajat on ylitetty, ilmasto on lämmennyt nopeasti jo 2,5 astetta. Maailmassa on pula ruuasta ja vedestä, maiden sisäisiä ja kansainvälisiä pakolaisia on jo 5 % väestöstä.

POLIITTINEN OHJAUS

Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö tukee hallitusohjelmaa. Sitä tehdään virkahenkilövetoisesti poliittisten nelivuotiskausien strategisten painotusten mukaan tarkasti säädeltyinä ja raportoituna, vaikka alunperin äänestäjille luvattiin byrokratianpurkutalkoita.

Toiminta ei uusiudu, samat kuntien ja kaupunkien pyörittämät leirit ja ryhmät pyörivät muutumattomina vuodesta toiseen. Työntekijöiden osaamista ei tarvitse kehittää koska kaikki on ihan hyvin juuri näin.

EI JÄRJESTÖJÄ

Koska ketään ei kiinnosta edunvalvonta, järjestökenttää ei enää ole.

Osa entisistä kolmannen sektorin töistä on sulautettu kuntien palvelutarjontaan.

PIA, 35

Human-AI Dialogue Consultant

Olen saanut asennettua häivytys-softan onnistuneesti koneelleni ja minua hymyilyttää. Se syöttää silmänliikkeitäni valvovalle läppärin kameralle virheellistä dataa, joten näyttää siltä että silmäni vaeltava tehokkaina pitkin ruutua, vaikka oikeasti luen vain yhtä ja samaa foorumia.

Entisaikaan tuntui että sai jotakin aikaan kun pääsi marssimaan kadulle, huutamaan eduskuntatalon rappusilla. Mutta kun kriisien määrä vain kasvoi ja kasvoi, kukaan ei enää jaksanut. Eikä jatkuvasti lisärahoitusta saavan poliisivoiman lisääntyminen rohkaissut siihen myöskään.

Me olemme kaikki nykyään tavallisissa töissä, ja pidämme yhteyttä kryptatuilla foorumeilla, tarkasti salatuissa viestiketjuissa.

Ministeriö, jonne teen keikkaa, on pyytänyt minulta raportin tekoälyn mahdollisuuksista vanhusten osallisuuden lisäämiseksi. Minulta kuluu sen tekemiseen vain tunti, mutta esitän että käytän siihen koko päivän. Foorumilla muistelemme viimeisiä ilmastomarsseja, mitä lauloimme siellä.

KIITOS

noora.vahakari@fingo.fi

raisa.omaheimo@opintokeskussivis.fi

